

Ομιλία του Θανόπουλου Σωτήρη, επιζώντα του Καλαβρυτινού Ολοκαυτώματος, στον Μητροπολιτικό Ναό Καλαβρύτων στις 13 Δεκεμβρίου 2020.

77 ΧΡΟΝΙΑ ΜΕΤΑ ΤΟ ΟΛΟΚΑΥΤΩΜΑ ΤΩΝ ΚΑΛΑΒΡΥΤΩΝ

Πολλοί από εμάς έζησαν στιγμές ζωής και θανάτου χωρίς να το γνωρίζουν τα γεγονότα κρατούν την μνήμη ζωντανή. Όσο μεγάλη η καταστροφή τόσο περισσότερο η κοινή γνώμη θέλει να μάθει τα πάντα.

ΠΑΣΧΑ **6-4-1941** η Γερμανία μας κήρυξε τον πόλεμο. Η ΕΛΛΑΣ αντιστάθη και η ηρωική μάχη της Κρήτης ανέτρεψε τα σχέδια των Γερμανών, οι απώλειες των οποίων υπήρξαν τεράστιες. Τα αντίποινα εγκλήματα αθών πολιτών σκληρά. Οι Γερμανοί παίρνουν την παραγωγή μας και οι Έλληνες πεθαίνουν χιλιάδες από πείνα. Σκληρά αντίποινα-εγκλήματα κατά αμάχων 1 προς 100 για δολοφονία Γερμανού στρατιώτου. **1942** Αντάρτες στα βουνά. **1943** Δυναμική παρουσία του ΕΑΜ-ΕΛΑΣ στην επαρχία Καλαβρύτων υπό τον έλεγχο του ΚΚΕ. Από την άνοιξη οι Γερμανοί συγκεντρώνουν μεγάλες μονάδες στρατού στην Πελοπόννησο δια να εμποδίσουν πιθανή απόβαση των συμμάχων και το αντάρτικο που έχει πάρει μεγάλες διαστάσεις. Το **68^ο** Σ. Στρατού από το Μ. Πεύκο Αττικής στην Βυτίνα. Η **117** Μεραρχία από τα Βαλκάνια στην Τρίπολη. Το **749** σύνταγμα της στην ΠΑΤΡΑ – ΑΙΓΙΟΝ – ΞΥΛΟΚΑΣΤΡΟ.

1-7-1943 Ο FELMY διοικητής του 68^ο Σ.Σ. εκδίδει την 5506 διαταγή για αντίποινα-εγκλήματα και κατά αμάχων πολιτών 1 προς 10.

16-10-1943 λόχος Γερμανών ξεκίνησε από το ΑΙΓΙΟΝ προς Καλάβρυτα. Το απόγευμα και ώρα 5 περίπου δέχθηκε πυρά ανταρτών κοντά στο χωριό Ρωγοί. Καθήλωσαν τους Γερμανούς μέχρι την επομένη, καταφθάνει το υπόλοιπο τάγμα Καλαβρύτων,

ενισχύσεις από ΕΑΜ Καλαβρύτων και κατόπιν μάχης οι αντάρτες συλλαμβάνουν 81 αιχμαλώτους ανάμεσά τους τρεις τραυματίες και ο διοικητής του λόγου Schober. Μεταφέρουν τους αιχμαλώτους εις Καλάβρυτα, ζητωκραυγές, εθνική ανάταση, μεγάλη νίκη των ανταρτών μεγάλη και η πτώση του ηθικού των Γερμανών. Οι Γερμανοί αναζητούν τους αιχμαλώτους, φθάνουν μέχρι την Κερπινή – Ρωγούς (18-10-43) παίρνουν νεκρούς και τραυματίες και επιστρέφουν στην βάση τους. Οι αντάρτες παρά τις αντιδράσεις των ιατρών Χάμψα και Καλοβρεντή παίρνουν από το νοσοκομείο τους τρεις τραυματίες και τους εκτελούν εις θέση ΞΥΔΙΑ, τους άλλους 78 τους μεταφέρουν στα ΜΑΖΕΙΚΑ (ΚΛΕΙΤΟΡΙΑ). Αρχίζουν διαπραγματεύσεις δια την ανταλλαγή των αιχμαλώτων μέσω μητροπόλεως Καλαβρύτων και Αιγιαλείας και αρχηγείου των ανταρτών στη ΒΥΣΩΚΑ (Σκεπαστό). Αμέσως μετά το ναυάγιον των διαπραγματεύσεων

29-4-43 Αεροπλάνα βομβαρδίζουν την Βυσωκά, πολλά τα θύματα, μεγάλες καταστροφές. Από το βιβλίο «Επιχείρηση Καλάβρυτα» διαβάζω: 749 Σύνταγμα Αρ. 96/43 Απόρρητον.

1-12-43 εξολόθρευση των εκεί ευρισκομένων ανταρτών – έρευνα για όπλα κλπ. Επιχείρηση αναζητήσεως των μελών του 5/749 λόχου που αιχμαλωτίστηκαν 18-10-43 κοντά στους Ρωγούς, με ετοιμότητα επιβολής αντίστοιχων αντιποίνων.

5-12-43 Αρχίζει η επιχείρηση των Γερμανών προς την επαρχία Καλαβρύτων. Επίσης, επιτροπή με τον πρόεδρο Χρ. Παπανδρέου συνάντησαν τον καπετάν Μίχο (μέλος του αρχηγείου των ανταρτών) και τον παρακάλεσαν να μη πειράξουν τους Γερμανούς εντός της επαρχίας Καλαβρύτων, οι οποίοι δήλωσαν ότι θα κάνουν καταστροφές εάν οι αντάρτες επιστρέψουν στα Καλάβρυτα. Το αρχηγείο των ανταρτών ετήρησε την υπόσχεσή του και απέσυρε τις δυνάμεις του. Επιβεβαίωση από δυο αξιόλογα άτομα. Ξεκινά Γερμανικός στρατός από ΤΡΙΠΟΛΗ – ΒΥΤΙΝΑ – ΠΑΤΡΑ – ΑΙΓΙΟΝ. Ημέρα Κυριακή 5-12-43, οι Γερμανοί φθάνουν στο Παγκράτι. Δέχτηκαν πυρά από αντάρτες για μια ώρα, σκοτώθηκε ένας

Γερμανός, οι Γερμανοί έκαψαν το χωριό και εκτέλεσαν τους οδηγούς που είχαν μαζί τους από το χωριό Δάρα. Το γεφύρι του ποταμού Λάδωνα ήτο κομμένο και ο δρόμος προς Μαζέικα γεμάτος πέτρες και χαντάκια. Την ίδια ημέρα οι αντάρτες μεταφέρουν τους αιχμαλώτους από Μαζέικα στο χωριό Πλανητέρου εκτός ενός λόγω ασθένειας παρέμεινε στην οικία Μ. Αργυρόπουλου. Την επομένη τους μεταφέρουν στο χωριό Μάζι και 7-12-43 ημέρα Τρίτη απόγευμα τους εκτελούν εις θέση Μαγέρου. Την ίδιαν ημέρα οι Γερμανοί περί ώραν 4:30 μ.μ. φθάνουν στα Μαζέικα και από τον ασθενή αιχμάλωτο μανθάνουν την κατεύθυνση των 77 αιχμαλώτων.

8-12-43 Με τρεις οδηγούς στο χάραμα οι Γερμανοί περικυκλώνουν το Μάζι, ερευνούν την περιοχή. Δυο αιχμάλωτοι τραυματίες πρωινές ώρες, στην περιοχή Πλανητέρου από διαφορετικές θέσεις, συναντούν γερμανικό στρατό. Η εκτέλεση των αιχμαλώτων ήτο γεγονός. Στο ΜΑΖΙ παρουσιάσθη και τρίτος αιχμάλωτος το μεσημέρι. Εκεί έγινε και εκτέλεση 5 πολιτών. Οι διασωθέντες αιχμάλωτοι είναι: ο Fiedler, Donner και Walter. Την ίδια ημέρα οι Γερμανοί το πρωί εισέρχονται στους Ρωγούς και μετά το μεσημέρι αρχίζουν εκτελέσεις αμάχων Κερπινή – Ρωγούς – Άνω και Κάτω Ζαχλωρού – Μ. Σπήλαιον.

9-12-43 Πέμπτη ώρα 9:00 οι Γερμανοί εισέρχονται στα Καλάβρυτα μας λέγουν ότι ήρθαν να καταδιώξουν τους αντάρτες και ότι δεν θα πειράξουν τον άμαχο πληθυσμό. Μας απαγορεύουν την κυκλοφορία μέχρι νεοτέρας. Ζητούν να μάθουν από τον πρόεδρο Χ. Παπανδρέου τα ονόματα των ανταρτών και για τους τρεις τραυματίες. 9-12-43 Εκτέλεση αμάχων στο Βραχνί – Σούβαρδο.

10-12-43 Εκτέλεση πολιτών αμάχων στον αυχένα Πριολίθου. Στα Καλάβρυτα αρχίζουν να καίνε σπίτια ανταρτών. Μας κάνουν έρευνα στο σπίτι και συλλαμβάνουν τον πατέρα μου και τον αδελφό μου.

11-12-43 Νεκρώσιμος ακολουθία για τους τρεις τραυματίες, προηγήθηκε νεκροψία. Πλήθος κόσμου – ήμουν εκεί- ομιλία καθηγητού αρχιμανδρίτη Δωρόθεου. Απόδοση τιμών από Γερμανούς.

12-12-43 Πρωινές ώρες Γερμανοί με 2 πολίτες ως οδηγούς φθάνουν εις θέση Μαγέρου, ανασύρουν τους αιχμαλώτους από τον γκρεμό και τους ενταφιάζουν εις 4 τάφους. Με την αναχώρησή τους εκτελούν τους 8 οδηγούς στο ίδιο μέρος, ανάμεσά τους και ο αδελφός της μητέρας μου, ένας διέφυγε.

13-12-43 Δευτέρα πρωί χτυπά η καμπάνα, όλοι στο σχολείο με μια κουβέρτα και ψωμί μιας ημέρας. Ήμουν σχεδόν ο τελευταίος, βλέπω τον πατέρα μου στο παράθυρο, δίνω το νερό στη μητέρα μου και τρέχω στο διάδρομο να ανοίξω την πόρτα, επέμεινα, τρέχει και ένας Γερμανός με αρπάζει και μια σπρωξιά έξω. Παραπονέθηκα στη μητέρα μου για το συμβάν. Το μεσημέρι οι φλόγες έφθασαν κοντά. Πανικός – φωνές, πηδούσαμε από τα παράθυρα. Έξω οι Γερμανοί δεν μας εμπόδισαν.

14-12-43 Πρωί προς τον τόπο εκτελέσεως. Ο ένας επάνω στον άλλον, δύσκολο το ψάξιμο. Βοηθούμε συγγενείς μας, να αραιώσει και ο σωρός. Πάλι ψάξιμο. Τώρα πατώ στο έδαφος λάσπη από αίμα. Αναγνωρίζει η μητέρα μου από το παλτό τον πατέρα μου. Η χαριστική βολή κατά πρόσωπο. Πριν την εκτέλεση ο αξιωματικός έδωσε και τον λόγο της στρατιωτικής του τιμής. Η μεταφορά με την κουβέρτα, δύσκολο να βρούμε μέρος. Βγάζω ένα σιδερένιο σταυρό και σκάψαμε. Κρατήσαμε το παλτό και το ψωμί σε μια καρό πετσέτα, το ξεπλύναμε και το φάγαμε όπως και πολλοί άλλοι. Ο ηρωισμός όλων εφάνη εκεί. Δεν καταρρεύσαμε, δεν τρελαθήκαμε, μείναμε όρθιοι. Οι μανάδες αντλούσαν δύναμη από τα παιδιά, από τα μωρά. Θεία δύναμη. Αυτούς που εμείς ζητωκραυγάζαμε για την νίκη της μάχης Ρωγούς – Κερπινή, αυτοί μας εγκατέλειψαν. Την ίδια ημέρα έκαψαν Αγία Λαύρα, εκτέλεσαν καλογέρους, Βυσωκά, Μαζέικα, εκεί ο πρόεδρος ιατρός Γ. Καρκούλιας και με την μαρτυρία των διασωθέντων αιχμαλώτων δια μέσου των Γερμανών αξιωματικών λέγει στον Le Suire ότι «οι κάτοικοι των Μαζέικων και οι 9 πολίτες που εκτέλεσε ο στρατός σας στο Μαγέρου είχαν αναλάβει την σίτιση των αιχμαλώτων από το στέρημά τους και εγώ τις ιατρικές μου

υπηρεσίες. Εκράτησα τον όρκο μου ως ιατρός». Σώθηκαν τα Μαζέικα από το χειρότερον.

17-12-43 Επιστρέφουν οι Γερμανοί στου Μαγέρου και μεταφέρουν τα πτώματα των αιχμαλώτων στην Τρίπολη. Εμείς δεν γνωρίζουμε ότι οι Γερμανοί εκείνης της εποχής ήσαν σκληροί εγκληματίες. Από την κοινοτική αρχή και τις οργανώσεις του ΕΑΜ δεν υπήρχε σχέδιον προστασίας του άμαχου πληθυσμού, ούτε ενημέρωση. Από το πρωί της Τετάρτης 8-12-43 ενώ οι Γερμανοί και τα γύρω χωριά των Μαζέικων έμαθαν για την εκτέλεση των αιχμαλώτων, μέχρι την επόμενη 9-12-43 πρωί, πέρασαν 22 ώρες ελεύθερα Καλάβρυτα ΔΕΝ μας έστειλαν έστω και έναν αγγελιοφόρο του ΕΑΜ να μάθουμε για την εκτέλεση των αιχμαλώτων, ούτε για τις εκτελέσεις Κερπινής – Ρωγούς – Μ. Σπήλαιον, εκτός μεμονωμένων περιπτώσεων. Από το 1941 όλες οι αποφάσεις των Γερμανών διατάσσουν αντίποινα και κατά άμαχου πληθυσμού.

Δια την προστασία του πληθυσμού θα έπρεπε όλα τα αντάρτικα, άσχετα με τα πιστεύω τους, να λαμβάνουν υπόψη μέχρι ποιου βαθμού επικινδυνότητας θα επιχειρούσαν. Μετά την καταστροφή γράφτηκαν βιβλία με αλήθειες και ψεύδη. Κάποια από τα ψεύδη αναπαράγονται για χρόνια. Αυτό δηλώνει άγνοια – ίδιον όφελος- ή και ενοχή. Μετά από τόσα χρόνια δεν υπάρχει άγνοια. Προσβάλλει τους νεκρούς μας και όλους εμάς που εζήσαμε την φρίκη του πολέμου. Το ψεύδος διαψεύδεται από τα αναρίθμητα μνημεία, έχουν γραμμένη την ληξιαρχική πράξη του εγκλήματος. Δεν ξεθωριάζει. Το ψεύδος φέρνει έχθρες, διχόνοια. Θέλουμε με ομόνοια ενότητα να αντιμετωπίσουμε τον αιώνιο κακό γείτονα που μας ενοχλεί. Μεγάλοι ηγέτες κυβερνήσεων εκείνης της εποχής ανεγνώριζαν τους αγώνες των Ελλήνων μαζί με τους συμμάχους για να επικρατήσει το ΔΙΚΑΙΟΝ. Ευγνωμονούσαν τους Έλληνες. Σήμερα κάποιοι κληρονόμοι εκείνων των ηγεσιών ΠΡΟΤΑΣΣΟΥΝ το συμφέρον, ας διαβάσουν και ιστορία. Στη μάχη κάποιος χάνει κάποιος κερδίζει. Τη ΝΙΚΗ χειροκροτούμε και την ΉΤΤΑ την δικαιολογημένη χειροκροτούμε. Την αδικαιολόγητη ήττα και ενέργειες ΤΙΜΩΡΟΥΜΕ.

Σε λίγα χρόνια δεν θα υπάρχει Καλαβρυτινιά ή Καλαβρυτινός να σας λέγει, **“Ναι ήμουν και εγώ εκεί, έψαχνα στον σωρό να βρω πατέρα και αδελφό”**. Ήμουν τότε 13 και μισό χρονών.

Ο επιζών Καλαβρυτινός,

ΘΑΝΟΠΟΥΛΟΣ ΣΩΤΗΡΗΣ